

10. 11. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nejkratší zákonná cesta k rozhodnutí majetkového sporu

Dnes jednou z nejdiskutovanější oblastí veřejného života je problém vymahatelnosti práva v České republice a s tím související délka trvání soudního řízení při vyřizování občanskoprávních sporů před obecnými soudy. Málokdo z veřejnosti si uvědomuje, že i dnes je možno přesunout vyřizování většiny majetkových sporů od obecných soudů na tzv. rozhodčí řízení, kde jsou spory vyřizovány v nepoměrně kratší době.

Civilní pravomoc obecných soudů je věcně upravena v § 7 občanského soudního řádu a to tak, že soudy projednávají v občanském soudním řízení spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zvláštního zákona neprojednávají jiné orgány. Z tohoto ustanovení občanského soudního řádu tedy vyplývá, že takto daná pravomoc obecných soudů může být ve výše uvedených věcech vyloučena pouze v případech, kdy tak stanoví zvláštní zákon.

Jedním z těchto zvláštních zákonů je zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „Zákon“). Tento Zákon umožňuje založit pravomoc jednoho nebo více rozhodců anebo stálého rozhodčího soudu rozhodovat majetkové spory s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a sporů vyvolaných prováděním konkursu nebo vyrovnání. Dalšími podmínkami pro vyloučení pravomoci obecných soudů je, že v dané věci by mohl být stranami uzavřen smír a pravomoc rozhodců či stálého rozhodčího soudu byla sjednána k uvedeným sporům rozhodčí smlouvou.

Rozhodčí smlouva (dále jen „Smlouva“) může povolávat k rozhodování jednoho či více rozhodců (ad hoc rozhodčí řízení) anebo stálý rozhodčí soud a přitom se může týkat jednotlivého již vzniklého sporu anebo všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo vymezeného okruhu právních vztahů. Smlouva zavazuje i právní nástupce stran. Smlouva se uzavírá písemně, jinak je neplatná. Toto ustanovení o formě Smlouvy je nutno striktně dodržovat, např. s ohledem na případný výkon rozhodčího nálezu.

V České republice je v současné době jednoznačně preferována praxe rozhodčích řízení ve prospěch stálých rozhodčích soudů před pouhým jmenováním rozhodců. Zákon stanoví, že stálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze na základě Zákonu a že mohou vydávat pro svou činnost vlastní Statut a Řád. Nejvýznamnějším fungujícím soudem tohoto druhu v České republice je zmíněný Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“), který působí již nepřetržitě od roku 1949. Rozhodčí řízení probíhá u Rozhodčího soudu na základě jeho Statutu a Řádu, přičemž tyto normy upravují zejména způsob řízení a rozhodování, jmenování rozhodců, organizační uspořádání Rozhodčího soudu a pravidla o nákladech řízení. Statut a Řád patří mezi moderní právní normy. Rozhodčí soud rozhoduje právní spory na základě žádosti stran i velmi krátké lhůtě, a to i v jiném jazyce, na základě zahraničního hmotného práva, které si strany zvolily nebo které je právem rozhodným na základě tuzemských kolizních norem. Rozhodčí soud také rozhoduje spory podle procesních norem zvolených stranami (např. UNCITRAL,).

Rozhodčí řízení se zahajuje dnem, kdy žaloba došla stálému rozhodčímu soudu nebo rozhodcům v řízení ad hoc , přičemž podání žaloby má tytéž účinky jako podání žaloby u obecného soudu. Řízení se koná v místě dohodnutém stranami a není-li takto určeno, pak v místě určeném rozhodci. Řízení před rozhodci je ústní (pokud se strany nedohodnou jinak), neveřejné a zásadně jednoinstanční. Zákon však umožňuje, aby si strany sporu ve Smlouvě dohodly, že nález může být přezkoumán jinými rozhodci.

Rozhodci mohou vyslychat svědky, znalce a strany, jen když se k nim dobrovolně dostaví. Také jiné důkazy mohou provádět jen tehdy, jsou-li jim poskytnuty. Jestliže některé úkony nemohou provést, provede je na jejich dožádání obecný soud.

Mohl -li být výkon rozhodčího nálezu ohrožen, může obecný soud na návrh strany vydat předběžné opatření, a to v průběhu rozhodčího řízení či před jeho zahájením. Na základě pověření stran sporu mohou rozhodci rozhodovat i dle zásad spravedlnosti.

Rozhodčí nález, který nelze přezkoumat, nabývá dnem doručení stranám účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. I přes jednoinstančnost řízení je možno požádat o zrušení rozhodčího nálezu obecným soudem, a to pouze v případě, kdy v rozhodčím řízení došlo k závažným procesním pochybením. Jde však o výjimečný prostředek a proto jsou pro jeho použití stanovena přesná pravidla a taxativní důvody.

Závěrem lze dle našeho názoru konstatovat, že pro řešení převážné většiny majetkových sporů nejen mezi firmami, ale i mezi občany, existuje i dle dnešní legislativy vhodná alternativní řešení k pomalým obecným soudům, kterým je rozhodčí řízení vedené především před stálým rozhodčím soudem.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)